

Motion till riksdagen 2025/26:3665

av **Magnus Berntsson (KD)**

Utvidgad citaträtt för bilder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av citaträtten för bilder i upphovsrättslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Upphovsrätten är en central del av skyddet för skapande och kulturellt arbete. Samtidigt måste den balanseras mot intresset av yttrandefrihet, informationsfrihet och en fri samhällsdebatt. Denna balans har lagstiftaren sedan länge sökt genom undantag i upphovsrättslagen, däribland citaträtten.

Enligt nuvarande lagstiftning (22 § upphovsrättslagen) är det tillåtet att citera ur offentliggjorda verk ”i enlighet med god sed och i den omfattning som motiveras av ändamålet”. I praktiken har detta i huvudsak utvecklats för text, medan citaträtten för bilder tillämpas mycket restriktivt. Domstolar har fastslagit att bilder endast får citeras i mycket snäva sammanhang, exempelvis när bilden i sig är föremål för kritik, analys eller vetenskaplig behandling.

Detta skapar problem för journalistiken, forskningen, opinionsbildningen och det digitala kulturlivet. I en tid när nyhetsrapportering, samhällsdebatt och konstnärlig bearbetning i hög grad sker på nätet och i visuella format framstår skillnaden mellan text- och bildcitat som otidsenlig.

Ett utvidgat bildcitat bör därför även fortsättningsvis vara knutet till ett motiverat ändamål, såsom journalistik, vetenskap, kritik, analys eller samhällsdebatt. Det får inte användas för kommersiell exploatering eller som dekorativ illustration.

Samtidigt har företrädare för fotografer, bildbyråer och andra upphovspersoner lyft att en mer generös citaträtt riskerar att urholka deras möjligheter till ersättning. Det finns redan i dag en osäkerhet kring hur deras verk används i digitala medier utan att de får del av intäkterna. Krav har därför rests på att en eventuell utvidgning av citaträtten kombineras med tydliga ersättningsregler, för att säkerställa att upphovspersonernas rättigheter och inkomster inte urholkas.

Mot denna bakgrund bör regeringen se över citaträtten för bilder och vid behov återkomma med förslag till lagändring. En sådan översyn bör särskilt väga balansen mellan yttrandefrihet och upphovsrätt, analysera behovet av eventuella ersättningsmodeller samt säkerställa att citaträtten även framgent är begränsad till motiverade och samhällsviktiga ändamål. På så sätt kan reglerna bättre svara mot dagens medielandskap och samtidigt värna både skapandets villkor och en fri och livskraftig offentlighet.

Magnus Berntsson (KD)